

Obsah

1	Úvod	5
2	Lietadlá a ich základné systémy	12
2.1	Požiadavky na konštrukciu lietadiel a používané materiály	12
2.1.1	Spoľahlivosť lietadiel	12
2.1.2	Statická a únavová pevnosť	13
2.1.3	Minimálna hmotnosť konštrukcie	14
2.1.4	Tuhosť konštrukcie	15
2.1.5	Výrobná a prevádzková technologickosť	15
2.1.6	Minimálne prevádzkové náklady	16
2.1.7	Materiály na stavbu lietadiel	17
2.1.8	Problémy korózie a protikoróznej ochrany	20
2.2	Rozdelenie lietadiel, ich základné systémy	21
2.2.1	Rozdelenie lietadiel podľa hlavných znakov	21
2.2.2	Rozdelenie podľa vedľajších znakov	25
2.2.3	Systémy letúňa	27
2.3	Zaťaženie pôsobiace na letúň	30
2.3.1	Základné druhy zaťaženi	30
2.3.2	Zaťaženie aerodynamickými silami	33
2.3.3	Zaťaženie tiažou	34
2.3.4	Zaťaženie ťahom pohonnej sústavy	36
2.3.5	Zaťaženie pretlakom v kabíne	38
2.3.6	Zaťaženie zotrvačnými silami	38
2.3.7	Zaťaženie gyroskopickými momentmi	40
2.3.8	Zaťaženie ohrevom	41
2.3.9	Zaťaženie reakciou od Zeme	43
3	Konštrukcia lietadiel	45
3.1	Nosná plocha letúňa	45
3.1.1	Základné parametre nosnej plochy	45
3.1.2	Konštrukcie krídel	48
3.1.3	Nosníkové krídla	49
3.1.4	Polškrupinové krídla	53
3.1.5	Škrupinové konštrukcie krídel	55
3.1.6	Plnostenové konštrukcie krídel	58

3.1.7	Krídla rýchlych letúňov	58
3.2	Trup letúňa	62
3.2.1	Koncepčné riešenie trupu letúňa	62
3.2.2	Základné parametre trupu	66
3.2.3	Trup priečkovej konštrukcie	68
3.2.4	Nosníkové polškrupiny	70
3.2.5	Polškrupinové konštrukcie	71
3.2.6	Škrupinové konštrukcie	72
3.2.7	Trupy rýchlych letúňov	73
3.2.8	Výškové kabíny	75
3.3	Orgány stability a riaditeľnosti	77
3.3.1	Kormidlá priečneho riadenia	77
3.3.2	Koncepcia a usporiadanie chvostových plôch	79
3.3.3	Vodorovné chvostové plochy	81
3.3.4	Zvislé chvostové plochy	84
3.3.5	Konštrukčné vyhotovenie chvostových plôch a kormidiel	85
3.3.6	Prostriedky odľahčenia síl v riadení	88
3.3.7	Prostriedky vyváženia letových režimov	92
3.3.8	Zariadenia na zvýšenie vztlaku a odporu letúňa	93
3.4	Systémy riadenia letúňa	97
3.4.1	Druhy systémov riadenia	98
3.4.2	Požiadavky na systémy riadenia	101
3.4.3	Priame riadenie	103
3.4.4	Nepriame riadenie	104
3.4.5	Automatizované systémy riadenia	105
3.4.6	Aktívne systémy riadenia	107
3.5	Pristávacie zariadenie	109
3.5.1	Druhy pristávacích zariadení, ich základné parametre	110
3.5.2	Stabilita podvozkových nôh	114
3.5.3	Ohybovo-torzné kmitanie podvozkových nôh	115
3.5.4	Tlmiče podvozkových nôh	117
3.5.5	Konštrukcia podvozkových nôh	120
3.5.6	Brzdy	120
3.6	Pohonné jednotky	125
3.6.1	Koncepcia, usporiadanie pohonných jednotiek	125
3.6.2	Motory pohonných jednotiek	128
3.6.3	Letecké vrtule	131
3.6.4	Motorové lôžko	133
4	Letová spôsobilosť lietadiel	136
4.1	Predpisové požiadavky	136
4.1.1	Predpisy o letovej spôsobilosti	137
4.1.2	Postupy na overovanie letovej spôsobilosti	139
4.1.3	Postupy na zachovanie letovej spôsobilosti	140
4.1.4	Technická dokumentácia lietadiel	141
4.1.5	Klasifikačné triedy lietadiel	143
4.2	Statická pevnosť lietadlových konštrukcií	144
4.2.1	Základné pojmy a definície	144

4.2.2	Násobok zaťaženia, jeho všeobecný výklad	147
4.2.3	Násobok zaťaženia pri manévri	150
4.2.4	Obratová obálka zaťaženia	153
4.2.5	Násobok zaťaženia poryvom	156
4.2.6	Poryvová obálka zaťaženia	160
4.2.7	Význam a použitie obálok zaťaženia	162
4.2.8	Pozemné prípady zaťaženia	163
4.3	Aeroelasticita	167
4.3.1	Základné pojmy aeroelasticity	167
4.3.2	Statické javy aeroelasticity	169
4.3.3	Krúťivá divergencia	169
4.3.4	Reverzia kormidiel	171
4.3.5	Dynamické javy aeroelasticity	172
4.3.6	Buffeting (trepanie) plôch	174
4.3.7	Flutter (kmitanie) plôch	175
4.3.8	Kritické rýchlosti aeroelastických javov	177
4.4	Únavová pevnosť lietadlových konštrukcií	178
4.4.1	Druhy dynamických zaťažení	179
4.4.2	Základné pojmy v únavovej pevnosti	180
4.4.3	Únavové poruchy	184
4.4.4	Modelovanie porúch	185
4.4.5	Vplyv konštrukčného riešenia	187
4.4.6	Únavové skúšky	190
4.4.7	Spektrá premenlivých zaťažení	194
4.4.8	Únavové poškodenie, hypotéza kumulácie poškodenia	198
4.4.9	Výpočet odhadu životnosti	201
4.4.10	Konštrukcia s bezpečnou životnosťou a konštrukcia bezpečná pri poruche	201
5	Spoľahlivosť lietadlových konštrukcií	203
5.1	Všeobecný výklad spoľahlivosti	203
5.1.1	Význam spoľahlivosti v letectve	205
5.1.2	Vzťah medzi zaťažením a pevnosťou	206
5.1.3	Vplyv ľudského činiteľa	208
5.1.4	Predpisové požiadavky v oblasti spoľahlivosti	210
5.2	Základné pojmy a kvantifikácia úrovne spoľahlivosti	211
5.2.1	Funkčné charakteristiky	211
5.2.2	Číselné charakteristiky	213
5.2.3	Empirické (štatistické) charakteristiky	215
5.2.4	Priebeh intenzity porúch — vaňová krivka	216
5.2.5	Časový priebeh ostatných funkčných charakteristík	217
5.3	Systémový výklad spoľahlivosti	219
5.3.1	Logické modely	219
5.3.2	Aplikácia rôzneho usporiadania prvkov v systéme	221
5.3.3	Všeobecný n -stavový logický model	224
5.3.4	Zálohovanie	225
5.4	Inherentná spoľahlivosť	227
5.4.1	Určenie nutnosti riešenia spoľahlivosti	228
5.4.2	Návrhové metódy spoľahlivosti	229

5.4.3	Zabezpečovanie spoľahlivosti vo výrobe	231
5.4.4	Riadenie výrobného procesu	232
5.4.5	Skúšky spoľahlivosti	233
5.5	Prevádzková spoľahlivosť	234
5.5.1	Informačný systém o spoľahlivosti	234
5.5.2	Vyšetovanie príčin porúch, nehôd a katastrof v letectve	235
5.5.3	Štrukturálny funkčný model lietadla v prevádzke	236
	Literatúra	238